

Dodatkowe informacje o nadzorze pedagogicznym

Minister Edukacji Narodowej Katarzyna Hall - w porozumieniu z ministrami: kultury i dziedzictwa narodowego, sprawiedliwości, rolnictwa i rozwoju wsi, środowiska, infrastruktury, spraw wewnętrznych i administracji oraz obrony narodowej - podpisała rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego. Podpisane 7 października 2009 r. rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 35 ust. 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.). Rozporządzenie zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw Nr 168, poz. 1324.

Celem wprowadzanych rozwiązań jest wzmocnienie systemu nadzoru pedagogicznego ze szczególnym uwzględnieniem dokonywania analizy i oceny jakości działalności edukacyjnej szkół i placówek. Nadzór pedagogiczny ma służyć doskonaleniu systemu oświaty i zgodnie z ustawą o systemie oświaty polega na:

- 1) ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli;
- 2) analizowaniu i ocenianiu efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek;
- 3) udzielaniu pomocy szkołom, placówkom i nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;
- 4) inspirowaniu nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych.

Nadzór pedagogiczny będzie sprawowany w sposób planowy, ale może być realizowany również doraźnie i będzie uwzględniał zasadę jawności wymagań oraz zasadę gromadzenia informacji o szkole lub placówce z różnych źródeł, z uwzględnieniem informacji pozyskiwanych w toku nadzoru sprawowanego przez dyrektora szkoły lub placówki.

Podstawowe cele opisanego w rozporządzeniu sposobu sprawowania nadzoru pedagogicznego to:

- 1) umożliwienie zespołom szkolnym (dyrektorom wraz z nauczycielami) efektywnej pracy nad poprawianiem jakości pracy szkół i placówek poprzez dostarczanie informacji na temat tej jakości;
- 2) dostarczenie informacji i narzędzi do sprawdzania poziomu wypełniania przez szkoły i placówki wymagań określonych w rozporządzeniu;
- 3) umożliwienie dokonywania analiz dotyczących jakości pracy szkół i placówek.

Fundamentalnym założeniem nowych rozwiązań dotyczących nadzoru pedagogicznego jest rozgraniczenie trzech zadań nadzorczych organów sprawujących ten nadzór, w tym kuratorów oświaty, tj.

- 1) ewaluacji działalności edukacyjnej szkół i placówek;
- 2) kontroli przestrzegania przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli;
- 3) wspomagania pracy szkół i placówek oraz nauczycieli w zakresie ich działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

Ewaluacja działalności edukacyjnej szkół i placówek

Ewaluacja działalności edukacyjnej szkół i placówek jest praktycznym badaniem oceniającym, które ma prowadzić do określenia stopnia spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań stawianych przez państwo na podstawie oceny przebiegu procesów, a także efektów podejmowanych działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz warunków działania szkoły lub placówki, jakości zarządzania i jej funkcjonowania w środowisku.

Ewaluacja prowadzona przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny to ewaluacja zewnętrzna. Ewaluacja prowadzona przez dyrektora szkoły lub placówki to ewaluacja wewnętrzna.

Ewaluacja zewnętrzna będzie obejmować:

- 1) zbieranie i analizowanie informacji o działalności edukacyjnej szkoły lub placówki;
- 2) określenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań ustalonych w rozporządzeniu przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Wymagania te zostały ujęte w czterech obszarach działalności szkół i placówek:

- 1) efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki;
- 2) procesy zachodzące w szkole lub placówce;
- 3) funkcjonowanie szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów;
- 4) zarządzanie szkołą lub placówką.

Przeprowadzana w szkole lub placówce ewaluacja zewnętrzna będzie miała na celu **ustalenie poziomu spełnienia wymagań**, gdzie:

- 1) poziom A - oznaczać będzie bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę;
- 2) poziom B - oznaczać będzie wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę;
- 3) poziom C - oznaczać będzie średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę;

- 4) poziom D - oznaczać będzie podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę;
- 5) poziom E - oznaczać będzie niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Wymagania na poziomy D i B (z uwzględnieniem podziału na poszczególne typy szkół i rodzaje placówek) zostały zawarte w załączniku do rozporządzenia.

Ewaluacja będzie dokonywana we wszystkich obszarach funkcjonowania szkoły lub placówki - ewaluacja całościowa, lub w zakresie niektórych problemów wybranych z obszarów działalności szkoły lub placówki - ewaluacja problemowa.

W wyniku przeprowadzonej w szkole lub placówce ewaluacji organ sprawujący nadzór pedagogiczny sporządzi raport, w którym określi poziomy spełniania przez tę szkołę lub placówkę każdego wymagania. Raport nie będzie więc zawierał jednej uogólnionej oceny pracy szkoły, lecz ocenę stopnia spełnienia każdego spośród podlegających ewaluacji wymagań.

W przypadku ustalenia w wyniku ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w szkole lub placówce poziomu E w odniesieniu choćby do jednego z wymagań w obszarze „efekty”, szkoła lub placówka otrzyma od organu sprawującego nadzór pedagogiczny polecenie opracowania i wdrożenia programu i harmonogramu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania, a w przypadku szkół i placówek niepublicznych - polecenie usunięcia uchybień w wyznaczonym terminie. Jeśli spełnianie wymagań z innych obszarów niż „efekty” zostanie ustalone na poziomie E, szkoła lub placówka będzie miała obowiązek wdrożenia działań mających na celu poprawę stanu realizacji zadań z tego zakresu.

Kontrola przestrzegania przepisów prawa

Organ sprawujący nadzór pedagogiczny będzie kontrolował również przestrzeganie przez szkoły i placówki przepisów prawa w zakresie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek.

Celem działalności kontrolnej będzie dokonanie oceny stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek pod względem legalności.

Tematyka kontroli wynikających z planu nadzoru pedagogicznego kuratora oświaty będzie zgodna z ustalonymi przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania podstawowymi

kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa oraz wytycznymi i poleceniami, o których mowa w art. 35 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy.

W przypadku zaistnienia potrzeby przeprowadzenia kontroli w innych zakresach, kurator oświaty będzie mógł prowadzić kontrole doraźne.

Wspomaganie pracy szkół i placówek

Do zadań organu sprawującego nadzór pedagogiczny (kurator oświaty) należeć będzie także wspomaganie pracy szkół i placówek, m.in. poprzez:

- 1) przygotowywanie i publikowanie (z wykorzystaniem strony internetowej) analiz wyników sprawowanego nadzoru pedagogicznego, w tym wniosków z ewaluacji zewnętrznych i kontroli przestrzegania prawa;
- 2) upowszechnianie przykładów dobrych praktyk,
- 3) organizowanie konferencji i narad dla dyrektorów szkół i placówek.

Zadaniem organów sprawujących nadzór pedagogiczny w zakresie wspomagania pracy szkół i placówek będzie także promowanie wykorzystywania ewaluacji w procesie doskonalenia pracy szkół i placówek.

Zadania dyrektora szkoły lub placówki

Dyrektor publicznej szkoły lub placówki, jako osoba koordynująca działania szkoły i placówki oraz zapewniająca prawidłowość i skuteczność procesu edukacyjnego, będzie odpowiedzialny za zorganizowanie procesu ewaluacji wewnętrznej i wykorzystanie jej wyników do podejmowania działań mających na celu poprawę pracy szkoły lub placówki. Ewaluacja wewnętrzna może być prowadzona w odniesieniu do wymagań zamieszczonych w załączniku do rozporządzenia, może być też prowadzona w odniesieniu do innych, uznanych przez dyrektora za ważne, zagadnień dotyczących funkcjonowania szkoły lub placówki.

Po otrzymaniu raportu z ewaluacji przeprowadzonej przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny, dyrektor szkoły lub placówki, w przypadku wniosków wskazujących na potrzebę zmiany, we współdziałaniu z nauczycielami, podejmie działania służące poprawie działalności edukacyjnej szkoły lub placówki.

Dyrektor szkoły lub placówki publicznej będzie zobowiązany do opracowania na każdy rok szkolny planu nadzoru pedagogicznego, który zawierać będzie m.in.: cele, przedmiot oraz harmonogram ewaluacji wewnętrznej, tematykę i terminy przeprowadzania kontroli przestrzegania prawa, tematykę szkoleń i narad dla nauczycieli.

Przed zakończeniem roku szkolnego, obowiązkiem dyrektora szkoły lub placówki będzie przedstawienie radzie pedagogicznej wyników i wniosków ze sprawowanego w roku szkolnym nadzoru pedagogicznego.

Dyrektor szkoły lub placówki będzie miał za zadanie wspomagać nauczycieli w realizacji ich zadań, w szczególności przez:

- 1) organizowanie szkoleń i porad;
- 2) motywowanie do doskonalenia i rozwoju zawodowego;
- 3) przedstawianie nauczycielom wniosków z nadzoru pedagogicznego.

Kwalifikacje niezbędne do sprawowania nadzoru pedagogicznego

Od osób, które będą przeprowadzać ewaluacje, oprócz kwalifikacji wymaganych do zatrudnienia na stanowisku wizytatora, dodatkowo wymagane będzie ukończenie doskonalenia zawodowego z zakresu ewaluacji, organizowanego na zlecenie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

W roku szkolnym 2009/2010:

- 1) organy sprawujące nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami podadzą do publicznej wiadomości plan nadzoru pedagogicznego - w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie rozporządzenia;
- 2) dyrektorzy szkół i placówek publicznych przedstawiają radom pedagogicznym plan nadzoru pedagogicznego - w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

Rozporządzenie w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur

7 października 2009 r. zostało również podpisane rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej, zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur. Zmiana rozporządzenia jest następstwem wprowadzenia nowego sposobu sprawowania nadzoru pedagogicznego. Jej celem jest uregulowanie organizacji kuratoriów oświaty w sposób, który będzie służył realizacji zadań tego nadzoru.

Rozporządzenie zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw Nr 168, poz. 1325.